

Rīgā, 2016. gada 24. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Pļavu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/9

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Bēnes aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Bēnes aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas

dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Bēnes aleju iegūta, apzinot pieejamo informāciju interneta resursos, kā arī telefoniski sazinoties ar Auces novada Bēnes bibliotēku un Auces novada muzeju.

3. Alejas aizsardzības statuss

Bēnes aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja, kuras statusu un aizsardzības noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Bēnes aleja atrodas Auces novada Bēnes pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Auces novada teritorijas plānojums 2013. – 2025. gadam
- Auces novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam
- Auces novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2030. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020
- Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015 – 2030.

Auces novada teritorijas plānojuma 2013. – 2025. gadam paskaidrojuma rakstā un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos Bēnes aleja atzīmēta kā īpaši aizsargājams dabas piemineklis, kura izmantošana veicama likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un uz tā pamata izdotajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Tāpat Bēnes aleja kā aizsargājamā aleja attēlota teritorijas plānojuma grafiskajā daļā (1) Bēnes pagasta teritorijas pašreizējās izmantošanas kartē (2) Bēnes pagasta teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē (3) Bēnes pagasta, Bēnes un Vecmiķeļu ciema teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē (4)

Tematiskajā kartē “Auces novada aizsargājamās dabas teritorijas un Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi”.

Auces novada attīstības programmā 2012. – 2018. gadam Bēnes aleja atzīmēta kā īpaši aizsargājams dabas piemineklis, dota atsauce uz alejas statusu noteicošajiem normatīvajiem aktiem. Novada aizsargājamās alejas līdzās citām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām norādītas kā novada dabas tūrisma resurss.

Auces novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. – 2030. gadam Bēnes aleja atzīmēta kā īpaši aizsargājams dabas piemineklis.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmā 2015 – 2020 Bēnes aleja tieši nav minēta, tomēr Zemgales plānošanas reģionā esošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas kopumā raksturotas kā ļoti vērtīgs reģiona dabas resurss. Attīstības programmas rīcības plānā kā viena no rīcībām iekļauta rīcība (ID R 4.1.2.) “veicināt dabas/zaļo teritoriju un kultūrvides objektu sakārtošanu un iesaisti saimnieciskās darbības aprītē daudzfunkcionālas un kvalitatīvas ainavas veidošanai”.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu vides sadaļā uzskaitītas Zemgales plānošanas reģiona īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, tomēr uzskaitījumā nav iekļautas aizsargājamās alejas.

Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015 - 2030 aizsargājamās alejas tieši nav minētas. Stratēģijā iekļautajās vadlīnijās dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīgai attīstībai cita starpā dotas vadlīnijas sekmēt dabas ainavu saglabāšanu, atjaunošanu un rekultivāciju, saglabāt bioloģisko daudzveidību, kā arī veicināt ainavu, kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu tūrisma attīstībai.

5. Alejas apsekošana

Bēnes aleja apsekota 2016. gada 25. septembrī plkst. 10:45 – 11:00. Apsekojuma laikā ir daļēji apmācies, mēreni silts laiks bez nokrišņiem.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums.

Bēnes alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 12. pielikumā. Bēnes aleja izvietota Bēnes ciema Stacijas ielā, tā sākas pie Stacijas ielas krustojuma ar Jelgavas –Auces šoseju (2. attēls) un ved virzienā uz Bēnes muižu (1. attēls).

1.attēls. Bēnes aleja, skats no Bēnes muižas puses. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Bēnes aleja. Skats no Jelgavas –Auces šosejas puses. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Aleju pamatā veido vidēju dimensiju liepas, vietām alejā stādītas jaunas liepiņas. Alejai piegulošo teritoriju veido Bēnes ciema apbūve.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Bēnes alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatēta viena īpaši aizsargājamā ķērpju suga kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (4 atradnes). Sugas atradņu skaits nav liels, tomēr tās ir labā stāvoklī (3. attēls) un sugai alejā ir labas izplatīšanās iespējas – esošo atradņu tuvumā ir citi potenciāli piemēroti dzīvotnes koki (alejās liepas).

3.attēls. Kausveida pleurosticta *Pleurosticta acetabulum* uz liepas Bēnes alejā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Kopumā var secināt, ka aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* aizsardzības viedokļa.

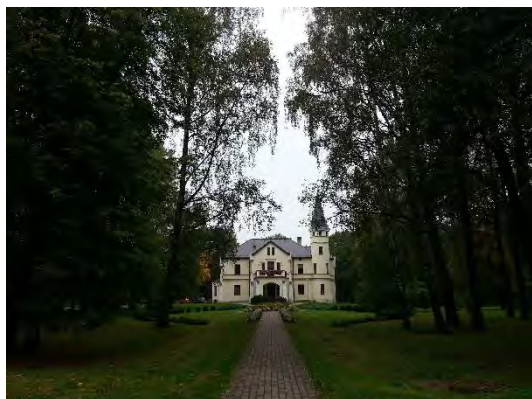
8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā sastopamās īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* saglabāšanas viedokļa prioritāri nepieciešams saglabāt šīs sugas atradnes kokus un atradņu kokiem tuvākos kokus, lai nodrošinātu sugas izplatīšanās iespējas. Sugas aizsardzībai ilgtermiņā nepieciešams saglabāt aleju kopumā.

9. Alejas kultūrvēsture

Kultūrvēsturiskā informācija par Bēnes aleju apzinātajos informācijas avotos nebija pieejama. Pēc Bēnes bibliotēkas pārstāves stāstītā Bēnes muižas aleja visticamāk pieder pie Bēnes muižas apstādījumiem un varētu būt stādīta vienlaicīgi ar

Bēnes muižas kungu mājas (4. – 5. attēls) izbūvi, kura celta laikā no 1876. līdz 1878. gadam.

4.attēls. Bēnes muiža. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

5.attēls. Bēnes muiža, skats no alejas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Bēnes muižas parks un alejas noteiktas kā aizsargājams dabas piemineklis arī pirms 1940. gada, kad tā ar valdības 1926. gada 3. februāra rīkojumu iekļauta sarakstā Nr. 8 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Nemot vērā apkopoto informāciju par alejā sastopamajām īpaši aizsargājamajām sugām, alejas kultūrvēsturi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams Bēnes aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Auces novada teritorijas plānojums 2013.-2025. gadam. Pieejams: <http://www.auce.lv/index.php?id=32>

Auces novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam. Pieejama: <http://www.auce.lv/index.php?id=8772>

Auces novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2030. gadam. Apstiprināta ar Auces novada domes 2013. gada 26. jūnija lēmumu Nr. 186 (protokols Nr. 7, 23 §). Pieejama: <http://www.auce.lv/index.php?id=25489>

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2015-2020. Apstiprināta ar Zemgales plānošanas reģiona padomes 2015. gada 18. augusta lēmumu Nr. 131 (protokols Nr. 27).

Pieejama: http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=98&Itemid=100089

Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015 – 2030. Apstiprināta ar Zemgales plānošanas reģiona padomes lēmumu Nr. 130 (Protokols Nr. 27). Pieejama: http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=99&Itemid=100089

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Saraksts Nr. 8 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem: Valdības 1926. gada 3. februāra rīkojums, Valdības Vēstnesis, 1926. gada 3. februārī, Nr. 28. Pieejams: www.periodika.lv

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.

